EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2021.4.13.
COM(2021) 183 final

2021/0098 (NLE)

Javaslat

A TANÁCS HATÁROZATA

az Európai Unió által a Kereskedelmi Világszervezet keretei között működő, a Szellemi Tulajdonjogok Kereskedelmi Vonzataival foglalkozó Tanácsban képviselendő álláspontról

INDOKOLÁS

1. A JAVASLAT TÁRGYA

E javaslat tárgya az Unió által a Kereskedelmi Világszervezet keretei között működő, a Szellemi Tulajdonjogok Kereskedelmi Vonzataival foglalkozó Tanácsban (a továbbiakban: TRIPS-tanács) a TRIPS-megállapodás 66. cikkének (1) bekezdése szerinti, a legkevésbé fejlett országokra vonatkozó átmeneti időszak meghosszabbítására irányuló kérelemről szóló határozat tervezett elfogadásával kapcsolatban képviselendő álláspont meghatározásáról szóló határozat.

2. A JAVASLAT HÁTTERE

2.1. A szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló megállapodás

A szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló megállapodás (a továbbiakban: TRIPS-megállapodás) célja többek között az, hogy előírja a kereskedelmi vonatkozású szellemitulajdon-jogok megszerezhetősége, terjedelme és használata megfelelő színvonalát és elveit, az azok érvényesítését biztosító hatékony és megfelelő eszközöket, valamint a kormányok közti jogviták sokoldalú megelőzését és megoldását lehetővé tévő hatékony és gyors eljárásokat. A TRIPS-megállapodás a következő szellemitulajdon-jogokra terjed ki: szerzői és szomszédos jogok, védjegyek, földrajzi jelzések, beleértve az eredetmegjelöléseket, ipari minták, szabadalmak, beleértve az új növényfajták oltalmát is, integrált félvezető áramkörök térbeli elrendezése és nyilvánosságra nem hozott adatok. A TRIPS-megállapodás 1995. január 1-jén lépett hatályba.

Az Európai Unió a TRIPS-megállapodás részes fele[1].

2.2. A TRIPS-tanács

A TRIPS-tanács felügyeli a TRIPS-megállapodás működését. Rendes ülésein a TRIPS-tanács fórumként szolgál a TRIPS-megállapodás hatálya alá tartozó szellemitulajdon-jogok oltalmának és érvényesítésének kereskedelmi vonatkozásairól szóló megbeszélésekhez. A TRIPS-tanács a WTO Általános Tanácsának általános iránymutatása alapján működik. A tanács nyitva áll valamennyi WTO-tag és a tagok által jóváhagyott megfigyelők előtt. A TRIPS-tanács konszenzussal hozza meg határozatait. A TRIPS-tanács eljárási szabályzatának[2] 33. szabálya értelmében amennyiben a TRIPS-tanácsban nem lehet konszenzussal határozatot hozni, a szóban forgó ügyet az Általános Tanács elé kell terjeszteni határozathozatalra. A Kereskedelmi Világszervezetet létrehozó Marrákesi Egyezmény (a továbbiakban: Marrákesi Egyezmény) IX. cikke értelmében, ahol az Európai Unió gyakorolja szavazati jogát, annyi számú szavazata van, amennyi azon tagállamainak száma, amelyek a WTO tagjai.

2.3. A TRIPS-tanács tervezett jogi aktusa

A TRIPS-tanács a 2021. június 8–9-i hivatalos ülésén határozatot tervez elfogadni a TRIPS-megállapodás 66. cikkének (1) bekezdése szerinti, a legkevésbé fejlett országokra (a továbbiakban LDC) vonatkozó átmeneti időszak 2021. július 1-jén túli meghosszabbítására irányuló kérelemről (a továbbiakban: a tervezett jogi aktus).

A TRIPS-megállapodás 66. cikkének (1) bekezdése értelmében a Marrákesi Egyezmény 1995. január 1-jei hatálybalépésétől számított tíz évig a legkevésbé fejlett országok – a 3., 4.

[1] A Tanács 94/800/EK határozata (1994. december 22.) a többoldalú tárgyalások uruguayi fordulóján (1986–1994) elért megállapodásoknak a Közösség nevében a hatáskörébe tartozó ügyek tekintetében történő megkötéséről (HL L 336., 1994.12.23., 1. o.).

[2] A TRIPS-tanács üléseinek eljárási szabályzata (1995. szeptember 28.) – IP/C/1.

és 5. cikkeket kivéve – mentesültek a TRIPS-megállapodáson alapuló kötelezettségek alól. Ez a cikk arról is rendelkezik, hogy egy legkevésbé fejlett ország tag indokolt kérelmére az említett időszak meghosszabbítható. Az LDC-tagok kifejezett kérelmére 2005-ben és 2013-ban ezt a mentességet már kétszer – másodszor 2021. július 1-jéig – meghosszabbították.

Csád az LDC-csoport nevében 2020. október 1-jén hivatalosan kérelmet nyújtott be[3] az átmeneti időszak meghosszabbítása iránt. Az LDC-csoport az átmeneti időszak meghosszabbítását kérte „mindaddig, amíg a tag a legkevésbé fejlett országok kategóriájába tartozik, valamint a tagnak a legkevésbé fejlett országok kategóriájából való kizárásáról szóló ENSZ-közgyűlési határozat hatálybalépésének időpontjától számított tizenkét éves időszakra".

A TRIPS-megállapodás 66. cikke (1) bekezdésének megfelelően a tervezett jogi aktus kötelező lesz a felekre nézve. Az említett cikk így rendelkezik: „Különleges szükségleteikre és követelményeikre, gazdasági, pénzügyi és közigazgatási korlátaikra, valamint életképes műszaki alapjaik megteremtéséhez szükséges rugalmasságra való igényükre tekintettel, a legkevésbé fejlett ország tagok nem kötelesek e Megállapodás rendelkezéseit – a 3., 4. és 5. cikkeket kivéve – a 65. cikk (1) bekezdésében meghatározott időponttól számított 10 évnél korábban alkalmazni. A TRIPS-tanács – a legkevésbé fejlett ország tag indokolt kérelmére – ezt az időszakot meghosszabbíthatja."

3. AZ UNIÓ ÁLTAL KÉPVISELENDŐ ÁLLÁSPONT

Az LDC-tagok kérelmére reagálva a Bizottság a következő uniós álláspont kialakítását ajánlja az Európai Unió Tanácsának: Az LDC-tagok határozott ideig, de legfeljebb 10 évig vagy – ha az a korábbi időpont – LDC-státuszuk megszűnéséig ne legyenek kötelesek alkalmazni a TRIPS-megállapodás rendelkezéseit, kivéve a 3., 4. és 5. cikket.

Az átmeneti időszaknak az LDC-k által javasolt, időbeli korlátozás nélküli meghosszabbítása azonban nem lenne összhangban azzal a célkitűzéssel, hogy az LDC-tagokat – mint a multilaterális kereskedelmi rendszer résztvevőit – a TRIPS-megállapodásban előírt minimumkövetelmények alapján fokozatosan integrálják a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok nemzetközi rendszerébe.

Ha a WTO tagjai támogatják a TRIPS-megállapodás 66. cikkének (1) bekezdése szerinti átmeneti időszak időbeli korlátozás nélküli meghosszabbítását, helyénvaló, hogy az Unió ne akadályozz a konszenzus elérését.

A szellemitulajdon-jogok bizonyos szintű oltalmára és érvényesítésére az LDC-tagokban is szükség van, mivel a szellemitulajdon-jogok az innováció katalizátorai és a fenntartható fejlődés fontos eszközei. A szellemi tulajdonhoz fűződő jogok oltalma és érvényesítése arra sarkallja a technológiatulajdonosokat, hogy elősegítsék az ismeretek terjesztését, valamint befektetéseket vonz az LDC-tagokba. Ha az LDC-tagokban bizonyos mértékben oltalmazzák és érvényesítik a szellemitulajdon-jogokat, az biztató jelzés arra nézve is, hogy az uniós vállalatoknak nem kell szellemitulajdon-bitorlástól vagy más visszaélésektől tartaniuk, ha az LDC-tagokba telepítik új technológiáikat. Ha időbeli korlátozás nélkül hosszabbítanák meg az átmeneti időszakot, akkor az LDC-tagok nem kapnának elegendő ösztönzést arra, hogy erőfeszítéseket tegyenek ezen a területen, ami kontraproduktívnak bizonyulhatna a világkereskedelmi rendszeren belüli versenyképességük szempontjából. Ugyanakkor indokolt a TRIPS-megállapodás 3., 4. és 5. cikktől eltérő rendelkezéseinek végrehajtása alóli mentességet biztosító átmeneti időszak további meghosszabbítása. Az LDC-tagok a nemzetközi kereskedelmi közösség legsérülékenyebb szegmensét képviselik, amelyet olyan

[3] Az IP/C/W/668. számú WTO-dokumentum.

korlátok jellemeznek, mint az alacsony egy főre jutó jövedelem, a humán fejlődés alacsony szintje, valamint a növekedést visszafogó gazdasági és strukturális hátrányok. A Covid19-világjárvány tovább súlyosbította az LDC-tagok előtt álló kihívásokat. Ezért az LDC-tagoknak politikai mozgástérrel és rugalmassággal kell rendelkezniük ahhoz, hogy képesek legyenek kezelni az őket érő fejlesztési kihívásokat, és életképes technológiai bázist tudjanak kialakítani.

Emellett törekedni kell arra is, hogy az LDC-tagok törvényeiben, más jogszabályaiban és gyakorlatában a meghosszabbított átmeneti időszakban eszközölt bármely módosítás ne eredményezze a TRIPS-megállapodás rendelkezéseivel való összhang csökkenését. E követelmény célja az LDC-tagok arra való ösztönzése, hogy fokozatosan hajtsák végre a TRIPS-megállapodás egyes rendelkezéseit, és akadályozzák meg a visszalépést a szellemitulajdon-jogok oltalmának és érvényesítésének elért szintjéről. Az LDC-tagoknak a TRIPS-megállapodás egyes rendelkezéseinek végrehajtására irányuló erőfeszítéseit figyelembe kell venni a TRIPS-megállapodás végrehajtásának megkönnyítése érdekében a TRIPS-megállapodás 67. cikke alapján biztosított, a legközvetlenebb hasznot hozó területekre összpontosító technikai és pénzügyi együttműködés kedvezményezettjeiről való döntés során.

Az LDC-tagok kérelmének második része, a legkevésbé fejlett ország tagnak a legkevésbé fejlett ország kategóriából való feljebb lépésének időpontjától számított további tizenkét éves mentesség iránti kérés láthatólag túllép a TRIPS-megállapodás 66. cikke (1) bekezdésének hatályán, mivel ez a cikk csak a TRIPS-megállapodás egyes rendelkezéseinek az LDC-tagok általi végrehajtására vonatkozó átmeneti időszak meghosszabbítására alkalmazandó. Úgy tűnik, hogy a kérelem a TRIPS-megállapodás vonatkozó rendelkezései alóli mentességre irányul, amelyről a TRIPS-tanács nem dönthet. Ezért az Unió nem támogathatja azt a kérelmet, hogy a TRIPS-megállapodás 66. cikkének (1) bekezdése szerinti TRIPS-tanácsi határozat keretében nem LDC-országok számára is mentességet biztosítsanak.

Meg kell jegyezni, hogy a legkevésbé fejlett ország tagnak a legkevésbé fejlett ország kategóriából való feljebb lépése időpontjától számított további tizenkét éves mentesség iránti kérés szerepel az LDC-kategóriából feljebb lépő országok számára biztosítandó zökkenőmentes átmenetről szóló közleményben[4], amelyet Csád küldöttsége az LDC-csoport nevében 2020. november 17-én nyújtott be az Általános Tanácsnak, és amelynek megvitatása jelenleg folyik az Általános Tanácsban.

A kezdeményezés teljes mértékben összhangban áll az uniós szakpolitikákkal. Korábban is sor került hasonló határozatok elfogadására. Az Európai Unió támogatta az átmeneti időszak meghosszabbítását, amelyet a WTO-tagok 2013. június 11-én fogadtak el annak érdekében, hogy az LDC-tagok esetében 2021. július 1-jéig ne kelljen alkalmazni a TRIPS-megállapodás 3., 4. és 5. cikktől eltérő rendelkezéseit[5].

Az LDC-tagok emellett külön mentességet kaptak a TRIPS-megállapodás gyógyszerekre vonatkozó rendelkezéseinek végrehajtása tekintetében. Ez a mentesség a TRIPS-megállapodásról és a népegészségügyről szóló, 2001. november 14-én elfogadott dohai nyilatkozat alapján eredetileg 2016. január 1-jén járt volna le. Banglades 2015-ben az LDC-csoport nevében mentességet kért az LDC-tagok számára a TRIPS-megállapodásból eredő, a gyógyszerekkel kapcsolatos kötelezettségek alól mindaddig, amíg LDC-országok maradnak. Az EU támogatta az LDC-csoport e kérését, tekintettel a TRIPS-megállapodásról és a népegészségügyről szóló dohai nyilatkozatra, valamint a WTO Általános Tanácsának a dohai nyilatkozat 6. pontjának végrehajtásáról szóló 2003. augusztus 30-i határozatára. A

[4] WT/GC/W/807.

[5] Az IP/C/64. számú WTO-dokumentum.

mentességet végül 2033. január 1-jéig vagy – ha az a korábbi időpont – az LDC-tagok LDC-státuszának megszűnéséig meghosszabbították.

A tervezett jogi aktussal kapcsolatos uniós álláspont teljes mértékben összhangban van a TRIPS-megállapodás gyógyszerekre vonatkozó rendelkezéseinek végrehajtásával kapcsolatos uniós állásponttal.

4. ELJÁRÁSI JOGALAP

4.1. Általános elvek

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 218. cikkének (9) bekezdése határozatok elfogadásáról rendelkezik „a megállapodásokkal létrehozott szervekben az Unió által képviselendő álláspontok kialakítására vonatkozóan, amennyiben az ilyen szervnek joghatással bíró jogi aktust kell elfogadnia, kivéve a megállapodás intézményi kereteit kiegészítő vagy módosító jogi aktusokat”.

A „joghatással bíró jogi aktus” fogalmába beletartoznak a nemzetközi jognak a kérdéses szervet szabályozó szabályai szerint joghatással bíró jogi aktusok. Ezenfelül a fogalom magában foglalja azokat az eszközöket is, melyek a nemzetközi jog szerint nem bírnak kötelező erővel, de „meghatározó módon befolyásolják az uniós jogalkotó által [...] elfogadott szabályozás tartalmát”[6].

4.2. A jelen esetre történő alkalmazás

A TRIPS-tanácsot a Marrákesi Egyezmény és annak a TRIPS-megállapodásról szóló 1C. melléklete hozta létre.

A TRIPS-tanács által elfogadandó jogi aktus joghatással bíró jogi aktus. A TRIPS-tanács 66. cikke (1) bekezdésének megfelelően a tervezett jogi aktus a nemzetközi jog szerint kötelező érvényű lesz.

A tervezett jogi aktus nem egészíti ki és nem módosítja a megállapodás intézményi keretét.

Ezért a javasolt határozat eljárási jogalapja az EUMSZ 218. cikkének (9) bekezdése.

4.3. Anyagi jogalap

4.3.1. Általános elvek

Az EUMSZ 218. cikkének (9) bekezdése szerinti határozat anyagi jogalapja elsősorban azon tervezett jogi aktus célkitűzésétől és tartalmától függ, amellyel kapcsolatban az Unió által képviselendő álláspont meghatározásra kerül. Amennyiben a tervezett jogi aktus kettős célkitűzést követ, vagy két összetevőből áll, és ezek egyike elsődlegesként vagy döntő jellegűként azonosítható, míg a másik pusztán járulékos jellegű, az EUMSZ 218. cikkének (9) bekezdése szerinti határozatot egyetlen jogalapra, azaz az elsődleges, illetve döntő jellegű célkitűzés vagy összetevő által megkövetelt jogalapra kell alapítani.

4.3.2. A jelen esetre történő alkalmazás

A tervezett jogi aktus elsődleges célkitűzése és tartalma a közös kereskedelempolitikával kapcsolatos. Ezért a javasolt határozat anyagi jogalapja az EUMSZ 207. cikkének (4) bekezdése.

[6] A Bíróság 2014. október 7-i ítélete, Németország kontra Tanács, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, 61–64. pont.

4.4. Következtetés

A javasolt határozat jogalapja ezért az EUMSZ 207. cikke (4) bekezdésének első albekezdése, összefüggésben az EUMSZ 218. cikkének (9) bekezdésével.

2021/0098 (NLE)

Javaslat

A TANÁCS HATÁROZATA

az Európai Unió által a Kereskedelmi Világszervezet keretei között működő, a Szellemi Tulajdonjogok Kereskedelmi Vonzataival foglalkozó Tanácsban képviselendő álláspontról

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 207. cikke (4) bekezdésének első albekezdésére, összefüggésben 218. cikke (9) bekezdésével,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

mivel:

(1) Az Európai Unió a 94/800/EK tanácsi határozattal[1] megkötötte a Kereskedelmi Világszervezetet létrehozó egyezményt, valamint az annak 1., 2. és 3. mellékletébe foglalt megállapodásokat (a továbbiakban: Marrákesi Egyezmény), amelyek 1995. január 1-jén hatályba léptek.

(2) A Marrákesi Egyezmény 1C. mellékletébe foglalt, a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló megállapodás (a továbbiakban: TRIPS-megállapodás) 66. cikkének (1) bekezdése értelmében a Szellemi Tulajdonjogok Kereskedelmi Vonzataival foglalkozó Tanács (a továbbiakban: TRIPS-tanács) egy legkevésbé fejlett ország (a továbbiakban: LDC) tag indokolt kérelmére meghosszabbíthatja azt az átmeneti időszakot, amely során az LDC-tagok a 3., 4. és 5. cikk kivételével nem kötelesek alkalmazni a TRIPS-megállapodás rendelkezéseit.

(3) A TRIPS-tanács 2013. június 11-i határozatában[2] elfogadott jelenlegi átmeneti időszak 2021. július 1-jén lejár.

(4) Csád 2020. október 1-jén az LDC-csoport nevében hivatalosan kérelmet nyújtott be[3] az átmeneti időszak meghosszabbítása iránt.

(5) A TRIPS-tanács a 2021. június 8–9-i hivatalos ülésén határozatot tervez elfogadni a TRIPS-megállapodás 66. cikkének (1) bekezdése szerinti, az LDC-tagokra vonatkozó átmeneti időszak meghosszabbítására irányuló kérelemről (a továbbiakban: TRIPS-tanácsi határozat).

(6) Helyénvaló meghatározni az Unió nevében a TRIPS-tanácsban képviselendő álláspontot, mivel a TRIPS-tanácsi határozat kötelező érvényű lesz az Unióra nézve.

(7) Az LDC-tagok a nemzetközi kereskedelmi közösség legsérülékenyebb szegmensét képviselik, és gazdasági, pénzügyi és adminisztratív szempontból egyaránt korlátok közé vannak szorítva. Az LDC-tagoknak politikai mozgástérre és rugalmasságra van

[1] A Tanács 94/800/EK határozata (1994. december 22.) a többoldalú tárgyalások uruguayi fordulóján (1986–1994) elért megállapodásoknak a Közösség nevében a hatáskörébe tartozó ügyek tekintetében történő megkötéséről (HL L 336., 1994.12.23., 1. o.).

[2] IP/C/64.

[3] Az IP/C/W/668. számú WTO-dokumentum.

szükségük ahhoz, hogy képesek legyenek kezelni az őket érő fejlesztési kihívásokat, és több időre ahhoz, hogy végrehajtsák a TRIPS-megállapodást.

(8) A szellemitulajdon-jogok bizonyos szintű oltalma és érvényesítése hasznos az LDC-tagok számára is, mivel a szellemi tulajdonjogok az innováció katalizátorai és a fenntartható fejlődés fontos eszközei. Egyes LDC-tagok már tettek lépéseket a TRIPS-megállapodás végrehajtására, és bátorítani kell őket arra, hogy ne csökkentsék a szellemitulajdon-jogok oltalmának és érvényesítésének jelenlegi szintjét.

(9) Az átmeneti időszaknak az LDC-csoport által javasolt, időbeli korlátozás nélküli meghosszabbítása lassítaná az LDC-tagoknak – mint a multilaterális kereskedelmi rendszer résztvevőinek – a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok nemzetközi keretrendszerébe való fokozatos integrációját a TRIPS-megállapodásban előírt minimumkövetelmények alapján.

(10) Tehát az LDC-tagok esetében helyénvaló legfeljebb tízéves korlátozott időszakra meghosszabbítani a TRIPS-megállapodás 3., 4. és 5. cikktől eltérő rendelkezéseinek végrehajtására vonatkozó átmeneti időszakot.

(11) Ha a Kereskedelmi Világszervezet tagjai a TRIPS-megállapodás 66. cikkének (1) bekezdése szerinti átmeneti időszak hosszabb időre vagy időbeli korlátozás nélkül történő meghosszabbítását támogatják, helyénvaló, hogy az Unió ne akadályozza a konszenzus elérését.

(12) Az LDC-országoknak az LDC-tagok LDC-kategóriából való feljebb lépésének időpontjától számított további tizenkét éves mentesség iránti kérelme láthatólag túllép a TRIPS-megállapodás 66. cikke (1) bekezdésének hatályán, mivel ez a cikk csak a TRIPS-megállapodás egyes rendelkezéseinek az LDC-tagok általi végrehajtására vonatkozó átmeneti időszak meghosszabbítására alkalmazandó. Ezért az Uniónak nem szabad támogatnia azt a kérelmet, hogy a TRIPS-megállapodás 66. cikkének (1) bekezdése szerinti TRIPS-tanácsi határozat keretében nem LDC-tagok számára is mentességet biztosítsanak,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

Az Unió által a Kereskedelmi Világszervezet keretei között működő, a Szellemi Tulajdonjogok Kereskedelmi Vonzataival foglalkozó Tanácsban (a továbbiakban: TRIPS-tanács), annak 2021. június 8–9-i hivatalos ülésén képviselendő álláspont a következő:

a) Az LDC-tagok határozott ideig, de legfeljebb tíz évig vagy – ha az a korábbi időpont – LDC-státuszuk megszűnéséig ne legyenek kötelesek alkalmazni a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló megállapodás (a továbbiakban: TRIPS-megállapodás) rendelkezéseit, kivéve a 3., 4. és 5. cikket.

b) Ha a Kereskedelmi Világszervezet tagjai a TRIPS-megállapodás 66. cikkének (1) bekezdése szerinti átmeneti időszak hosszabb időre vagy időbeli korlátozás nélkül történő meghosszabbítását támogatják, helyénvaló, hogy az Unió ne akadályozza a konszenzus elérését.

c) Az LDC-tagoknak biztosítaniuk kell, hogy törvényeikben, más jogszabályaikban és gyakorlatukban a meghosszabbított átmeneti időszakban eszközölt bármely módosítás ne eredményezze a TRIPS-megállapodás rendelkezéseivel való összhang csökkenését. Ha azonban a Kereskedelmi Világszervezet tagjai nem támogatják az LDC-tagok ilyen kötelezettségét, az Unió ne akadályozza a konszenzus elérését.

d) Az Unió nem támogatja az LDC-tagok LDC-kategóriából való feljebb lépésének időpontjától számított további tizenkét éves mentesség iránti kérelmet, mivel az nem tartozik a TRIPS-megállapodás 66. cikke (1) bekezdésének hatálya alá.

2. cikk

Ennek a határozatnak a Bizottság a címzettje.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

a Tanács részéről
az elnök